

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXX NR. 20

Vineri,
15
MAI
2020

Subiectele bacalaureatului la română în 2020

Telefonul în școli

Horia Lovinescu

Nicolae Labiș

Lucian Magdu

Subiecte variate
la bacalaureatul
la română

(Paginile 3 și 9)

Lecții la distanță
pentru toate
generațiile (7)

(Paginile 5-8)

Cum a schimbat pandemia
viața medicilor
noștri?

(Pagina 12)

Calendar ortodox

18 mai, luni, Sf. Mc. Petru, Dionisie și Hristina; Sf. Mc. Teodot și cele 7 Sf. Mc. fecioare
19 mai, marți, Sf. Sfințit Mc. Patrichie; Sf. Mc. Chiriachi; Sf. Cuv. Memnon
20 mai, miercuri, Sf. Mc. Talaleu; Sf. Cuv. Talasie; Sf. Cuv. Marcu Pustnicul
21 mai, joi, +) Sf. Împărați, întocmai cu Apostolii, Constantin și mama sa Elena
22 mai, vineri, Sf. Mc. Vasilisc și Marcel; Sf. Părinți de la Sinodul al II-lea Ecumenic
23 mai, sâmbătă, Sf. Cuv. Mihail Mărt., Ep. Sinadei; Sf. Maria lui Cleopa
24 mai, duminică, Sf. Cuv. Simeon; Sf. Mc. Serapion; Sf. Mc. Marciana. Duminica a VI-a după Paști (a orbului din naștere)

Omul săptămânii

Eftimie Murgu

Exact cu 150 de ani în urmă, pe 12 mai 1870, la Buda, s-a stins din viață Eftimie Murgu, politician, istoric, profesor de filozofie, avocat, deputat în parlamentul revoluționar maghiar din timpul Revoluției de la 1848, apoi avocat în Pesta.

Eftimie Murgu s-a născut în 28 decembrie 1805, la Rudăria (jud. Caraș-Severin). A urmat studii de filozofie la Seghedin și la Pesta. Între 1836–1840 se află la București, unde devine profesor de logică și

drept roman. În 1840 participă la un complot organizat în spiritul revoluției pașoptiste de mai târziu, pentru care este expulzat din Muntenia. Între 1843–1845 trăiește la Lugoj, unde luptă înainte de toate pentru scoaterea bisericii ortodoxe române de sub autoritatea celei sârbe. În raport cu aceasta, în martie 1845 este arestat și apoi condamnat la 4 ani închisoare. Se eliberează la 15 martie 1848, împreună cu ceilalți revoluționari. Circumscripția Lugojului îl alege deputat în parlament. Este adeptul colaborării ungaro-române. În 1849, pleacă împreună cu guvernul la Dobrițan, apoi la Seghedin, unde la 28 iulie este aprobată Legea pentru Naționalități. Tentativa sa de intermediere dintre Avram Iancu și unguri se încheie cu eșec. După lupta pentru libertate este condamnat la moarte, apoi sancțiunea e redusă la 4 ani de închisoare. Părăsește închisoarea în 1853. Eftimie Murgu a fost unul dintre cei mai clarvăzători revoluționari democrați pașoptiști români. La activitatea lui cărturărească se adaugă și faptul că a fost unul din deschizătorii de drum ai învățământului filosofic în limba română. În ultimii săi ani trăiește retras la Vác și Buda. S-a stins din viață în 12 mai 1870, la Buda.

În 1932, osemintele lui din cimitirul Kerepesi i-au fost duse în România, și reînhumate în cimitirul de la Lugoj

Poza săptămânii

Nici la coafor nu mai e cum a fost...

Pe copertă: Subiectele examenului de bacalaureat la română, în imagini

Proiecte de finanțare retrase și un nou apel pentru naționalitățile din Ungaria

Datorită stării de urgență din cauza pandemiei cu noul coronavirus, Guvernul Ungariei a decis anularea proiectelor înaintate de către organizațiile naționalităților la apelurile lansate la finalul anului trecut, fiind vorba de proiectele NEMZ-KUL-20 (programe și inițiative culturale) și NEMZ-TAB-20 (tabere școlare) de la Fondul Bethlen Gábor. Anularea acestor proiecte se datorează faptului că au fost interzise organizarea unor programe culturale cu mai mulți participanți (festivaluri, concursuri, tabere etc.), iar pe de altă parte pentru a ameliora efectele negative asupra situației economice din țară și ajutorarea firmelor mici și mijlocii din țară.

Ca urmare, Secretariatul de Stat pentru Culte și Naționalități din cadrul Cancelariei Primului Ministru anunță lansarea unui nou proiect de finanțare, cu numele NEMZ-BER-20, prin care organizațiile naționalităților pot obține finanțări pentru investiții, lucrări de renovare și reparații. Aceste investiții și renovări trebuie să aibă legături cu realizarea scopurilor culturale, științifice, de educație, religioase și de întărire a identității comunităților celor 13 naționalități recunoscute prin lege în Ungaria. Sprijinul poate fi acordat pentru activități cu perioada de derulare: 1 ianuarie 2020 – 30 iunie 2021. Vor fi finanțate investiții, renovări și reparații la imobilele care servesc scopurile unei naționalități sau la mijloacele de materiale din proprietatea unei instituții.

Se pot obține prin acest concurs minimum 500.000 și maximum 2.000.000 Ft.

O organizație poate înainta un singur concurs.

Proiectele pot fi înaintate doar în format electronic prin sistemul EPER, pe pagina de internet a Fondului Bethlen Gábor (<http://www.bgazrt.hu>)

Termenul de înaintare a proiectelor este: **5 iunie 2020**, vineri, ora 23 și 59 minute.

Școala generală din Aletea are nevoie de profesori noi

Directorul Școlii generale românești din orașul Aletea, *Petru Selejan* ne-a anunțat că instituția pe care o conduce este în căutare de noi cadre didactice, astfel s-au lansat concursuri pentru ocuparea a două posturi:

1. învățător de naționalitate română
2. profesor de limba și literatura maghiară.

Ambele posturi sunt cu termen limitat și pot fi ocupate în perioada 1 septembrie 2020 – 30 iunie 2021. Condiții obligatorii sunt diplomele superioare în domeniu.

Dosarele candidaților pentru aceste posturi pot fi înaintate până pe 31 iulie 2020, prin poștă (5742 Elek, Lőkősházi út 3) sau în format electronic (romiselek@freemail.hu). Decizii asupra concursurilor se vor lua până pe 15 august 2020. 04. 07. Alte informații se pot obține de la directorul Petru Selejan, la numărul de telefon al școlii: 06-66/240-492.

E.Ș.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Subiectele bacalaureatului la română în anul 2020: Telefoanele mobile, deșeurile reciclabile, Horia Lovinescu și comparația a două poezii de Nicolae Labiș și Lucian Magdu

În mod neobișnuit, examenele de bacalaureat din limbile naționalităților în acest an au fost mai târziu decât în anii trecuți, când elevii liceelor de naționalitate din Ungaria au dat aceste examene cu o zi înainte de serbările de bun rămas. În acest an, absolvenții de la școlile medii de naționalitate și-au susținut examenul în scris de

bacalaureat, la limba maternă, în ziua de luni, 11 mai. Singura instituție din țară unde s-a putut da examen la Limba și literatura română este Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula, unde au dat examen în scris 58 de absolvenți, cu toții la nivel mediu. La fel ca în anii trecuți, nici de această dată nimeni nu a cerut să scrie proba de nivel superior.

La examenul de nivel mediu, absolvenții români au trebuit să dea dovadă de următoarele:

Primul subiect a fost înțelegerea unui text, cu titlul: „Utilizarea telefoanelor mobile în școli” (pe baza unui articol apărut pe site-ul gokid.ro) și răspunderea corectă la 11 întrebări (90 de minute, max. 40 puncte), iar a doua parte a cuprins argumentarea sau redactarea unui text funcțional (cu 120–200 de cuvinte) alegând dintre două subiecte: A) Realizarea unui text (pe baza fragmentului „Formulă nouă în colectarea selectivă a deșeurilor reciclabile la Cluj”, din www.stiridecluj.ro/social/) în care să se prezinte 3–5 argumente referitoare la colectarea selectivă a deșeurilor; B) Redactarea unui text funcțional, o scrisoare cu următoarea temă: „La liceul pe care îl urmați a avut loc ședința de constituire a cnaclului literar „Muguri”, la care ați participat. Un coleg de la un liceu partener din Arad v-a cerut date despre această ședință. Ați decis să îi scrieți o scrisoare care să cuprindă toate detaliile. Prezentati evenimentul într-un stil clar, cu datele necesare (locul și data evenimentului, sala, numărul de participanți, de profesori, de invitați etc). Evidențiați rolul unui cnaclu literar pentru a descoperi și promova talente tinere. Descrieți elementele mai importante: intervențiile elevilor și ale profesorilor, recitalul de poezii scrise de către elevi și prezentarea altor creații scrise de către aceștia. (10 puncte)

În a doua parte a examenului, elevii au avut de ales dintre două subiecte:

- 1.) Analiza literară a unui fragment din piesa „Moartea unui artist” de Horia Lovinescu. (1./ Prezentati, în linii mari, subiectul piesei; 2./ Interpretați cel puțin două mituri din mitologia românească sau universală, reflectate în piesa: *Meșterul Manole*, *Sisif*, *Miorița*, *Zburătorul*; 3./ Reliefați caracterizarea statuii (operei) de către autor,

sculptorul Manole Crudu și de către fiul său, Vlad; / 4./ Interpretați, pe baza textului, crezul artistic al lui Manole Crudu.) 2.) Analiză comparată două poezii: *Începutul* de Nicolae Labiș și *Copilărie* de Lucian Magdu, având ca temă nostalgia copilăriei.

(Evidențiați asemănările și diferențele dintre cele două creații lirice și prezentați caracteristicile rememorării copilăriei la cei doi poeți. Observați trăsăturile specifice ale celor două viziuni poetice și ale celor două modalități de prezentare a lumii copilăriei.

Aveți în vedere următoarele criterii:

Asemănări:

1. Evidențiați asemănările între biografia celor doi poeți (soarta tragică).
 2. Comparați titlurile celor două poezii.
 3. Identificați, pe baza celor două texte, verbe capabile să sugereze atmosfera de basm și caracterul mitic al copilăriei.
 4. Stabiliți scopul reîntoarcerii în copilărie la cei doi poeți (dezvoltați ideea retragerii din realitatea socială imediată: atmosfera de război și a anilor 1950). (150 minute, max. 40 puncte).
- Pe lângă cele 90 de puncte, absolventul a mai putut obține 10 puncte în plus, 8 din ortografie și 2 din caligrafie.

*

Pentru cititorii care doresc să-și testeze cunoștințele la Limba și literatura română, subiectele examenului de bacalaureat, răspunsurile corecte și instructajul pentru evaluarea acestor teste se găsesc pe site-ul www.oktatas.hu. E.Ș.

Părerile absolvenților despre bacul la română

Mercedes Fanni Jovan:

– A trebuit să trecem la acest bacalaureat printr-o situație neobișnuită, care a fost destul de dificilă, deoarece am învățat totul online, dar profesorii ne-au ajutat foarte mult și ne-au susținut. Ieri a fost ultimul meu examen de absolvire a bacalaureatului, la limba română. Nu mi-a fost atât de frică de niciunul dintre examenele de bac în afară doar de matematică. Pentru mine, subiectele la limba română pot să spun că au fost ușoare. Cred că am reușit destul de bine și mulțumesc lui Dumnezeu că a fost cu mine până la capăt și mi-a dat putere să trec cu bine de aceste examene grele.

(Continuare în pagina a 9-a)

Dovezi că aparținem Împărăției

Astăzi, vreau să ne oprim puțin în dreptul certitudinii. Siguranța este importantă nu doar în domeniile cotidiene, materiale, relaționale, ci și în domeniul spiritual. Probabil vă amintiți cât de frecvent spunea apostolul Pavel: știți, sunt încredințat... Sunt convins că cel puțin uneori anumiți oameni se întreabă: Cum pot avea certitudinea că sunt în Împărăția divină? Vreau să vă spun că nu este chiar atât de complicat.

Dacă în unele locuri putem ajunge întâmplător, fără să ne dăm seama, în Împărăția divină nu putem intra așa. Afirmatia mea se bazează pe faptul că în Împărăție nu putem intra fără împlinirea condițiilor impuse de Împărat. Probabil rețineți că în mesajul precedent, am vorbit despre obligativitatea pocăinței personale. Acum este lesne de înțeles că nimeni nu se poate pocăi în mod involuntar. Nu există persoană care să poată alege în mod inconștient Calea îngustă. Pe ușa cea strâmtă nu putem intra în somn, fără să realizăm ceea ce facem.

Deci, dacă ne-am pocăit de păcate, dacă am intrat pe poarta strâmtă, dacă am ales Calea îngustă, Calea lui Dumnezeu, și dacă am mărturisit public alegerile noastre, suntem în Împărăție. Când Duhul Sfânt produce nașterea din nou, ne smulge din lumea întunericii și ne așază în Trupul lui Cristos, adică în Împărăția lui Dumnezeu. Nici aceasta nu se realizează fără să ne dăm seama. Așezarea în Biserică, în Trupul Celui viu, înseamnă așezarea lângă frați și surori de credință. Apartenența la Trupul lui Hristos ne impune să îi acceptăm, să îi respectăm și să îi iubim, iar acestea nu pot avea loc în mod inconștient. Pe lângă cele menționate, Domnul Isus afirmă că Împărăția este a celor prigoniți pentru neprihănire (Matei 5:10). În cazul de față este vorba despre oamenii care experimentează greutate și prigoană din pricina neprihănirii cerute de Împărăție, dar care nu se leapădă nici de Împărăție, nici de Împărat. Mântuitorul vorbește despre oamenii care sunt gata să sufere pentru ceea ce au ales, pentru ceea ce cred. Aceasta nu poate avea loc în mod involuntar, inconștient.

Tot El ne-a vorbit despre purtarea crucii în fiecare zi. Cum ar putea cineva să accepte și să îndure greutate de dragul lui Cristos și să nu își dea seama? În baza celor spuse, dacă vrem să avem certitudinea că suntem în Împărăție, este bine și necesar să ne verificăm și la capitolul neprihănire. Este clar că lumea nu iubește și nu promovează neprihănirea. Dacă iubim neprihănirea și dacă plătim prețul trăirii ei, putem fi siguri că suntem cetățeni ai Împărăției. De altă parte, chiar dacă facem parte dintr-o biserică locală, dacă cochetăm cu anumite păcate, dacă nu trăim o viață sfântă, urmându-L pe Domnul Isus, cum am putea avea pretenția că suntem în Împărăție? Dacă nu prețuim și nu trăim în neprihănire în vremuri bune, ce garanție avem că vom trăi precum neprihăniții în vremuri grele, în timpuri de prigoană?

Nu știu dacă este cazul, dar vă amintesc totuși că noi nu discutăm despre o neprihănire omenească, stabilită de standardele noastre. Mântuitorul spunea că neprihănirea celor din Împărăție trebuie să depășească, să fie superioară neprihănirii celor care se cred și se declară neprihăniți:

„Căci vă spun că, dacă neprihănirea voastră nu va întrece neprihănirea cărturarilor și a fariseilor, cu niciun chip nu veți intra în Împărăția cerurilor” (Matei 5:20).

Da, în cazul celor din Împărăție, este vorba de neprihănirea oferită de Cristos și de neprihănirea pe care o avem în urma prețului plătit pentru împlinirea cerințelor divine. Aceasta înseamnă trăirea departe de păcat și acționare în iubire de Dumnezeu. Pentru că am menționat trăirea departe de păcat vreau să vă aduc aminte și următoarele cuvintele ale Mântuitorului:

„Și dacă ochiul tău te face să cazi în păcat, scoate-l; este mai bine pentru tine să intri în Împărăția lui Dumnezeu numai cu un ochi, decât să ai doi ochi, și să fii aruncat în focul gheenei” (Marcu 9:47).

Cred că nu este greu să remarcam că eliminarea păcatului are de-a face cu Împărăția...

Dragul meu, dacă ești în Împărăția divină, bucură-te, mulțumește-I lui Dumnezeu și trăiește conform cerințelor Împăratului. Trăiește în neprihănire, în ascultare de El, poartă-ți crucea și participă la extinderea Împărăției, vestind învierea Domnului Isus și oportunitățile pe care le-a deschis învierea Sa!

În cazul în care nu ești în numărul celor dinăuntru, fă tot ce mai este nevoie ca să intri repede. Cuvintele Scripturilor și

mulțimea celor din iad trebuie să te convingă că rămânerea afară nu te avantajează nici pentru viața în vremelnice (pământească), nici pentru veșnicie.

Bucură-te de iubirea lui Cristos și de binecuvântările din Împărăția Sa!

Viorel Iuga, Președintele Uniunii Baptiste,
Președintele Alianței Evanghelice Baptiste

Viorel Iuga Când Domnul e de partea ta

Când Domnul e de partea ta,
Să nu te temi de vremuri grele;
Au fost, vor fi, dar sfinții, toți
Au strălucit mai mult în ele.

Când Domnul e de partea ta,
Să nu te temi de oameni răi;
Mulțimi de planuri vor avea,
Dar „sigilați” sunt Fiii Săi.

Când Domnul e de partea ta,
Să nu te temi de nicio criză;
El are tot îmbelșugat,
Dând după har și analiză.

Când Domnul e de partea ta,
Să nu te temi de duhuri rele;
Răcnind, mereu vor ataca,
Dar Domnul te-apără de ele.

Când Domnul e de partea ta,
Să faci mereu ce El îți cere;
Atunci ești tare, când ești slab,
Și-n sărăcie ai avere.

Indiferent ce va veni,
Vei „pierde” sau vei „câștiga”
Nimic nu te va birui,
Când Domnul e de partea ta.

LECȚII LA DISTANȚĂ

Învățământ românesc la distanță pentru toate generațiile (7)

Continuăm și în această săptămână lecțiile la distanță pentru toate generațiile de elevi, dar și pentru studenții de la catedrele de română ale facultăților din Ungaria. Începem rubrica din această săptămână cu un apel la un concurs de desen pentru copii, lansat zilele acestea de către Departamentul pentru Români de Pretutindeni.

În realizarea lecțiilor din această săptămână ne-au venit în ajutor:

dr. Florin Cioban, de la Catedra de Română din Budapesta și profesorii Catedrei de Română din Seghedin: dr. Mihaela Bucin, dr. Szabo Zsolt și dr. Petru Weber. Le mulțumim!

Așteptăm în continuare colaborarea învățătorilor sau profesorilor, care doresc să contribuie la îmbunătățirea acestor pagini de ziar, dedicate copiilor și tinerilor români din Ungaria. E.Ș.

Concurs de desen pentru copii români de pretutindeni

Chiar dacă #stamacasă de Ziua Românilor de Pretutindeni, care anul acesta este pe 31 mai, și de Ziua Internațională a Copilului, Departamentul pentru Români de Pretutindeni își propune să îi premieze pe câțiva dintre cei mai talentați copii români din diaspora și din comunitățile istorice.

Îi invităm, așadar, la un CONCURS în care să își arate talentul la DESEN.

Tema pe care o propunem este „Prietenii la distanță”, iar desenele vor fi postate într-un album pe pagina de Facebook a DRP.

Autorii celor 5 lucrări care vor strânge cele mai multe aprecieri vor fi premiați cu câte o tabletă.

Fotografiile cu lucrările celor mici, însoțite de numele și prenumele, vârsta și țara de reședință pot fi trimise pe mesageria privată a paginii de Facebook a Departamentului pentru Români de Pretutindeni sau pe adresa de e-mail comunicare@mprp.gov.ro, în perioada 12 mai – 22 mai 2020.

Puteți vota desenul preferat în perioada 23–31 mai 2020.

Sărbătorim împreună copilăria, joaca, prietenia și zâmbetele celor mici, chiar și într-o lume în schimbare!

ȘCOALA GENERALĂ

GRAMATICĂ

Cazurile substantivului – sinteze și repere

Forma pe care o ia substantivul pentru a exprima diferite funcții sintactice se numește **caz**. În limba română sunt cinci cazuri: **nominativ, acuzativ, genitiv, dativ, vocativ**. Un substantiv poate avea în fiecare caz una sau mai multe funcții sintactice.

Cazul nominativ (N)

Un substantiv se află în cazul **nominativ** când:

* răspunde la întrebările cine?, ce? și îndeplinește funcția sintactică de **subiect**;

* intră în relație cu verbul copulativ a fi, răspunde la întrebările: cine este?, ce este? și îndeplinește funcția sintactică de **nume predicativ**;

* determină un substantiv în cazul nominativ, sau un pronume personal despre care dă o explicație, răspunde la întrebarea care? și îndeplinește funcția de **atribut**.

Substantivul în cazul nominativ poate fi nearticulat, artikulat cu articol nehotărât sau cu articol hotărât.

Cazul acuzativ (Ac)

Un substantiv se află în cazul **acuzativ** când:

* îndeplinește funcția sintactică de **complement**, răspunde la întrebările: ce?, cu cine?, cu ce?, de la cine?, de la ce?, pentru cine?, pentru ce?, despre cine?, despre ce?, unde?, de unde?, până unde?, încotro, când, cum? și determină un verb.

* îndeplinește funcția sintactică de **atribut**, răspunde la întrebările: care?, ce fel de? și determină un substantiv.

Substantivele articulate în cazul acuzativ primesc aceleași forme ale articolului hotărât și nehotărât ca și substantivele în cazul nominativ.

Cazul dativ (D)

Substantivul care răspunde la întrebarea cui? și îndeplinește funcția sintactică de complement se află în cazul **dativ**.

Cazul genitiv (G)

Un substantiv se află în cazul genitiv când îndeplinește funcțiile sintactice de:

* **atribut**: răspunde la întrebările al (a, ai ale) cui? și determină un substantiv.

* **nume predicativ**: răspunde la întrebările al (a, ai, ale) cui este (sunt)?, intră în relație cu verbul copulativ „a fi”.

Observați că substantivele noptii și mării sunt însoțite de cuvintele *a și ale*. Acestea sunt **articole genitivale (posesive)**.

Cazul vocativ (V)

Cazul vocativ exprimă o chemare adresată cuiva pentru a-i atrage atenția asupra comunicării. Substantivele în cazul vocativ se despart de restul comunicării prin virgulă sau semnul exclamării. Acestea au o intonație specifică.

(Continuare în pagina a 6-a)

LECȚII LA DISTANȚĂ

Exerciții:

1. Citiți cu atenție textul următor și recunoașteți, prin subliniere, toate substantivele:

„O pasăre își îndreaptă zborul său rătăcitor peste sălbăticia și tăcerea de mormânt a locurilor acestora. ... Rareori, numai albastrul limpede al cerului subțire se pătează de un punct negru; e un vultur prădalnic care ocolește, poate, din înălțimile văzduhului vreo veveriță ...” (C. Hogaș, „Pe drumuri de munte”)

2. Alcătuiți câte o propoziție cu fiecare dintre substantivele date: elev, carte, Maria, pom, desene.

3. Precizați cazul în care stau substantivele de mai sus, în propozițiile alcătuite de voi.

4. Alcătuiți câte o propoziție cu fiecare substantiv, astfel încât acesta să îndeplinească funcția de *subiect sau nume predicativ*.

5. Construiți propoziții în care substantivul **drum** să îndeplinească funcțiile sintactice de: *complement, atribut*.

dr. habil. Florin Cioban, Catedra de filologie română,
ELTE Budapesta

LIMBA ROMÂNĂ

Categoriile semantice –
De la general la particular

Categoriile semantice exprimă proprietățile și relațiile esențiale care apar între sensurile cuvintelor, iar în funcție de capacitatea cuvintelor de a avea unul sau mai multe sensuri, se pot distinge mai multe categorii semasiologice adică semantice precum: sinonimia, antonimia, omonimia, monosemia, polisemia și paronimia.

Sinonimia poate fi definită ca relația între cuvinte, la nivelul de sens iar uneori la nivelul mai multor sensuri dacă între semnificația lor există o relație de echivalență. Teoretic, sinonimia se referă la capacitatea cuvintelor de a denumi în mod identic două aspecte din realitate. Practic, sinonimia perfectă, totală între cuvinte, de cele mai multe ori nu există, motiv pentru care din perspectiva tipurilor de unități lexicale între care pot exista relații de sinonimie, sinonimele se împart în mai multe categorii: *lexicale* (prieten = amic; frizură = coafură; trecător = efemer); *sinonime lexico-frazeologice* (capitală = cetate de scaun; epitaf = inscripție funerară; a deceda = a trece în neființă); *sinonime frazeologice* (a-și lua nasul la purtare = a se obrăznic; a-l prinde cu mâța-n sac = a-l prinde cu ocaua mică; a o lua la sănătoasă = a spăla putina); *sinonime totale* (drapel = steag; bostan = dovleac; cristal = cleștar) *sinonime parțiale* (drum = potecă, trotuar, cale; bun = prețios, valoros, blând; a uni = a lega, a conecta, a solidariza).

Antonimele sunt cuvinte cu formă diferită și sens opus iar legătura dintre aceste cuvinte definește antonimia care, într-o clasificare succintă, poate fi totală sau scalară. Atunci când sensurile se exclud reciproc și sunt contradictorii din punct de vedere logic, este vorba despre *antonimie totală* (adevărat ≠ fals; logic ≠ illogic; bărbat ≠ femeie). Antonimele scalare admit gradarea și sunt adesea legate de proceduri de comparare (fierbinte ≠ cald ≠ rece; mic ≠ mijlociu ≠ mare; scund ≠ mijlociu ≠ înalt).

Omonimia poate fi definită ca relația de neconcordanță între sensurile a două sau mai multe cuvinte care se pronunță la fel. La fel ca și în cazul sinonimiei, într-o categorizare sumară, omonimele pot fi totale sau parțiale. Cuvintele care au toate formele flexionare (de singular și plural) identice dar care au o etimologie diferită se numesc *omonime totale* (bancă-bănci = scaun mai lung pentru mai multe persoane/ bancă-bănci = instituție financiară; lac-lacuri = apă stătătoare/ lac-lacuri = soluție folosită pentru a proteja unele obiecte; casă-case = clădire de locuit/ casă-case = dulap în care sunt ținute banii). Omonimele parțiale mai sunt numite și omonime false deoarece nu au toate formele flexionare identice și au etimologii

diferite (masă-mese = obiect de mobilă/ masă-mase = mulțime de oameni; cot-coate = parte a articulației brațului/ cot-coturi = întorsătură/ cot-coți = unitate de măsură).

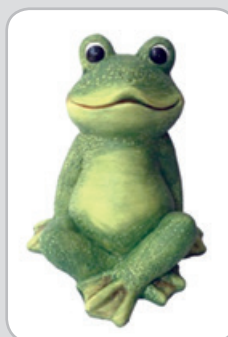
Monosemantismul sau monosemia definește însușirea unor cuvinte de a avea un singur sens iar cuvintele care au această însușire se numesc monosemantice. În această categorie, de regulă, sunt incluse cuvinte care denumesc termeni științifici și tehnici (azot, electrocardiogramă, antibiotic). Raportat la numărul total al cuvintelor care formează vocabularul limbii române, cuvintele monosemantice sunt puține. Tot în această categorie pot fi incluse și majoritatea regionalismelor despre care v-am scris în articolul anterior (barabulă, curechi, sabău). Cu toate acestea, caracteristica monosemantică a cuvintelor nu este foarte stabilă deoarece există posibilitatea ca un cuvânt să primească oricând și alte sensuri decât cel inițial (lămâie = fruct al lămâiului care, informal, a devenit un cuvânt utilizat în mod ironic pentru a numi semnul șoferului începător, lipit de parbrizul mașinii).

Polisemantismul sau polisemia denumește însușirea unor cuvinte de a avea mai multe sensuri; aproximativ 80% din totalitatea vocabularului activ al limbii române sunt cuvinte polisemantice. Stabilirea calității de cuvânt polisemantic se face prin analiza comparată a contextelor în care cuvântul respectiv este folosit. Toate contextele distincte în care regăsim cuvântul pot atribui tot atâtea sensuri distincte cuvântului respectiv. De exemplu cuvântul *cap* în funcție de contextul în care este folosit, poate primi numeroase sensuri cum ar fi: parte a corpului uman (El are un cap mare); inteligent (Acest exercițiu trebuie făcut cu cap); margine de țară (Eu locuiesc în celălalt cap de lume); conducător (Tudor Vladimirescu a fost capul pandurilor); individ (Primiți fiecare 1000 de forinți pe cap).

Paronimia poate fi denumită ca relația dintre două cuvinte cu formă aparent identică dar cu sensuri diferite, motiv pentru care acele cuvinte pot fi confundate cu ușurință: *original/original* (El este original din București/ Am cumpărat un CD original); *familial/familiar* (Acest apartament este familial./ Camera aceasta are un stil familiar); *emigrant/imigrant* (Când mă voi muta la Polul Sud voi fi emigrant./ Ali este imigrant).

Dr. Szabó Zsolt, lector de limba română, ILR

Sitografie: www.lexicologialimbiiromane.ro / www.wikipedia.org

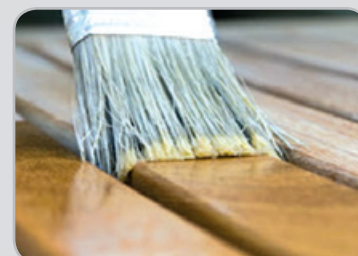
broască

broască

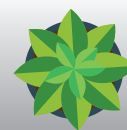

lac

lac

LECȚII LA DISTANȚĂ

LIMBA ROMÂNĂ

Capcanele (amuzante)
ale interferențelor lingvistice

Fenomenul de interferență este specific comunităților bilingve și apare în cazuri de contact lingvistic, în urma unor situații extralingvistice, precum: amestecul de populație, dependența de relații sociale și politice care se desfășoară într-o altă limbă, decât cea a subiecților, relații culturale care implică interacțiunea și bilingvismul. Familiarizarea unei persoane cu mai mult decât o limbă poate produce modificări în sistemul de norme al codului lingvistic moștenit. Aceste cazuri de deviere de la normele unei limbi, care apar la persoanele și populațiile bilingve, se numește *interferență lingvistică*.

Românii din Ungaria au trăit din totdeauna la intersecția a două culturi, de aceea au avantajul (sau dezavantajul) de a stăpâni două coduri lingvistice și două coduri culturale: pe cel român și pe cel maghiar. Fenomenul de interferență din maghiară în română se produce mai ales la nivel lexical, atunci când un vorbitor bilingv traduce „cuvânt cu cuvânt” o expresie ungurească în limba română. Acesta este calcul lingvistic, prin care unele expresii maghiare sunt preluate și folosite de bilingvi, deși respectivele expresii fie au altă formă în română, fie nu există.

Iată câteva situații concrete de traducere prin calc: *a căzut de cealaltă coastă a calului* în loc de expresia românească *a sărit peste cal*; *vă salutăm în orașul nostru*, în loc de *bine ați venit în orașul nostru*; *a sângerat* (din maghiarul *elvézett*), în loc de *a decedat*; își bănuie, în loc de îi pare rău (verbul *a bănui* în română, înseamnă *a suspecta*, *a fi suspicios*). Există însă și interferențe ale limbii standard cu graiul românesc vorbit într-o comunitate izolată.

Codul lingvistic (și cultural) românesc moștenit în comunitățile din Ungaria este, sub unele aspecte, diferit de cel românesc standard, fiind un idiom vernacular, indigen, reprezentat de un grai regional și arhaic. Astfel, fenomenul de interferență în cazul comunităților lingvistice românești din Ungaria, are loc atât la nivelul relațiilor dintre română și maghiară, dar și prin influența pe care o exercită idiomul regional, graiul local, asupra limbii române standard. Limba standard, în cele mai multe cazuri, se însușește aici instituționalizat, la grădiniță, școală, liceu. Interferențele dintre grai și limba standard pot crea confuzie în comunicare, comportând diferențe la nivelul sensului unor termeni și expresii.

Sunt situații în care elementele graiului au sens diferit în limba română standard și se combină gramatical pentru a reda înțele-

suri deosebite față de cele din graiul local. Din această pricină, apar situații deseori comice, care provoacă chiar încurcături de logică. după cum vedem în aceste exemple. *M-am urât...* din grai, înseamnă în limba standard că respectivul *s-a plictisit*, *s-a săturat de ceva*, *i s-a acrit de ceva*. Verbul *a urî* (*a dușmăni*, *a detesta*) în forma sa reflexivă, indică faptul că acțiunea se răsfrânge asupra celui care face acțiunea respectivă. *Mă urăsc* înseamnă *mă dușmănesc*, *mă detest pe mine însumi*, *nu mă pot suferi*. Expresia care înseamnă *a se plictisi*, în româna standard, se construiește cu dativul: *mi s-a urât*.

În exemplul *Sunt obosit, nu am dormit nimic*, avem un calc după limba maghiară. Nimicul nu se poate dormi! Iar pe de altă parte, verbul *a dormi* este intransitiv, adică nu primește complement direct. Putem dormi câtva, undeva, cumva, cu cineva, pe ceva – dar nu putem dormi decât *un somn*. Deci, în limba română expresia corectă este *Nu am dormit deloc, niciun pic, nicio secundă*.

O situație lingvistică amuzantă, despre care am auzit recent, este cea în care cineva nu a realizat diferența de sens a expresiei *nu are voie*, care în grai înseamnă *nu are dispoziție*, *nu are chef*, dar în limba română standard înseamnă *nu i se permite*, *nu are acces*. Astfel, a tradus propoziția: *Câinele nu are voie să intre în magazin* cu: *A kutyának nincs kedve bemenni a boltba!*

Trăgând nădejde că e vorba de o anecdotă, cu aceste note de curs încheiem intervențiile noastre pe perioada învățământului la distanță, cu mulțumiri adresate *Foii românești*, pentru găzduire!

Conf. dr. Mihaela Bucin, Universitatea din Seghedin

ne-am / neam

Noi ne-am întâlnit.

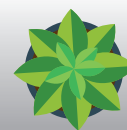
El e neam cu mine, e verișorul meu.

să-i / săi

Să-i dai un telefon mâine.

Părinții săi cumpără cărți.

LECȚII LA DISTANȚĂ

ISTORIA ROMÂNIEI

Românii în Epoca Contemporană

În istoria românilor, această epocă începe după 1918, adică cu desăvârșirea unității naționale a românilor. Deși noi nu am trăit atunci, totuși, acele cadre politico-statale și instituționale ne influențează și viața noastră, iar cei mai în vârstă dintre noi au fost contemporani cu multe din evenimentele secolului XX.

România, a continuat să fie o monarhie constituțională și după unirea cu țara-mamă a românilor din diferitele provincii precum Basarabia, Bucovina, Transilvania, Crișana, Banat. Pentru a consfinți crearea României Mari, în 1923 s-a dat o nouă constituție a țării. Anterior, în 1921 avuse loc o reformă agrară prin care țărani, mulți dintre ei foști soldați pe diferitele fronturi, au fost împroprietăriți cu pământ. În noul stat național, pe lângă români, 30% din populație era de altă origine etnică. În țară a funcționat regimul parlamentar cu diferite partide politice. Cele mai influente în perioada dintre cele două războaie mondiale (perioada interbelică) au fost Partidul Național Liberal, care l-a avut ca lider până la moartea sa pe Ion I. C. Brăteanu, Partidul Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu, format din unirea Partidului Național Român ce activase în Ungaria dualistă și Partidul Țărănesc din Vechiul Regat al României. De asemenea, a mai existat și Partidul Social-Democrat. Din acesta s-a format un mic partid comunist aservit politicii cominterniste a Moscovei. Din această cauză, în 1924 el a fost interzis. Existau și partide de extrema-dreaptă, antisemite. Dintre acestea s-a remarcat Legiunea Arhanghelului Mihail (legionarii), care ulterior și-a schimbat numele în Garda de Fier, promovând varianta românească a nazismului și fascismului. Maghiarii din România și-au format propriul partid prezent în parlamentul de la București.

În 1927 regele Ferdinand I a murit, în locul său urcând pe tron minorul rege Mihai I, secondat de o regență regală. Tatăl lui Mihai, prințul Carol renunțase încă în 1925 la tron, dar răzgândindu-se, s-a întors în țară în 1930 fiind încoronat sub numele de Carol al II-lea. În anii 1930 au avut loc confruntări parlamentare intense. După marea criză economică (1929-1931) și în România a crescut popularitatea ideologiei totalitare, antisemitismul. După preluarea puterii de către naziști în Germania și succesele diplomatice ale acesteia, România s-a apropiat și ea de Germania. Dar regele dorea să evite instaurarea Gărzii de Fier, care punea în pericol elita politică a țării. În 1938, Carol al II-lea a dizolvat sistemul parlamentar introducând dictatura regală. După izbucnirea Celui de-al Doilea Război Mondial, vecinii României au obținut sprijinul tacit al Germaniei de a ocupa în vara și toamna lui 1940 teritorii din România Mare. Pactul germano-sovietic de neagresiune permise ocuparea de către sovietici a Basarabiei și Bucovinei de Nord. O comisie de arbitraj germano-italiană restituia Ungariei jumătatea de nord a Transilvaniei, iar Bulgaria primea sudul Dobrogei (Cadrilaterul). Sub presiunea evenimentelor, Carol al II-lea a trebuit să abdice lăsând tronul fiului său Mihai, după ce numește ca prim-ministru pe Generalul Ion Antonescu. Puterea în stat s-a concentrat în mâna lui Antonescu, Mihai I fiind doar o figură simbolică a sistemului monarhic. Până în ianuarie 1942, Antonescu a guvernat împreună cu legionarii (Garda de Fier). Dar aceștia vroiau toată puterea în stat. În ianuarie 1941 ei au declanșat „relebiunea legionară”, dar au fost învinși de armata fidelă lui Antonescu, care s-a proclamat „conducător” și a devenit mareșal.

La 22 iunie 1941, România, pentru a elibera teritoriile cedate Uniunii Sovietice cu un an înainte, intră în război de partea Germaniei trimițându-și soldații chiar și dincoale de granițele Basarabiei. Campania a fost însoțită și de masacre împotriva populației evreiești din acea zonă. După trei ani de război a devenit evident că Germania va pierde războiul. Atunci, în 23 august 1944, regele Mihai I a proclamat ieșirea din alianța cu Germania. Acest lucru a fost posibil numai prin arestarea lui Antonescu. Fiindcă în urma proclamației regale Germania a bombardat Bucureștiul, România a trecut de partea Națiunilor Unite (SUA, Marea Britanie, URSS). Astfel, soldații români au continuat să

lupte, acum împotriva germanilor, până în Cehoslovacia și Austria. După 23 august 1944, comuniștii au trecut la preluarea treptată a puterii și comunizarea țării.

Conferința de Pace de la Paris a recunoscut frontiera româno-ungară de dinainte de 1940, dar Basarabia și Bucovina de Nord au rămas în Uniunea Sovietică. În martie 1945, regele este nevoit să numească guvernul Petru Groza aservit scopurilor comuniste. În 1946 comuniștii câștigă alegerile doar în cadrul unei alianțe foarte largi formată din social-democrați și alte partide mai mici. Sunt semnalate multe fraude.

La 30 decembrie 1947, regele Mihai este forțat să abdice și se proclamă Republica Populară Română. A urmat apoi naționalizarea (trecere în proprietatea statului) și începerea colectivizării la sate. În 1952 s-a dat o nouă constituție. Terorizarea adversarilor politici dar și a unor segmente ale populației neimplicate politic devine realitate. Așa-numiții „chiaburi” (țărani înstăriți) au fost expropriați și deportați în Bărăgan. Aceasta este perioada stalinistă sub conducerea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. După moartea lui Stalin, treptat începe o perioadă de dezgheț. În 1958, armata sovietică a părăsit România, iar din 1964 se manifestă tot mai des dorința unei politici comuniste românești proprii și nu copierea celei sovietice. După moartea lui Gheorghiu-Dej, în martie 1965, la conducerea statului a urmat Nicolae Ceaușescu care, urmărind să-și mărească puterea personală, a continuat politica de distanțare față de Moscova și instaurarea unui comunism național.

În primii ani, populația a privit cu încredere politica noului șef de stat, mai ales după condamnarea intervenției sovietice în Cehoslovacia din august 1968. În anii 70', Ceaușescu a contractat împrumuturi masive pentru a crea o industrie puternică, dar în contextul economic internațional și datorită unor investiții nerentabile, randamentul economic al României a început să scadă. Totodată s-a construit în jurul lui Ceaușescu un cult propagandistic al personalității în timp ce nivelul de viață al populației a început să scadă, iar organele de represie, cum a fost Securitatea, și-au mărit activitatea. Anii 80' au fost marcați de lipsuri ale bunurilor de larg consum, de raționalizarea energiei termice și electrice și a alimentelor. Pe plan internațional, Ceaușescu a împins România în izolare.

Pe fondul schimbărilor de regim din alte țări socialiste vecine, în România a izbucnit în decembrie 1989 o revoluție sângeroasă care a pus capăt regimului totalitar comunist. Anii care au urmat în perioada de reinstaurare a sistemului parlamentar au fost marcați de șomaj, inflație și emigrare, dar și de posibilitatea liberei exprimări și a libertății de călătorie. Principalul obiectiv al României din acești ani a fost integrarea în NATO și în Uniunea Europeană, obiective realizate cu succes în 2002, respectiv 2007. Procesul de schimbare a mentalităților și de cultivare a valorile democratice pare să continue și în zilele noastre.

Lect. dr. Petru Weber, Catedra de limba și literatură română, Universitatea din Seghedin

MS Regele Carol al II-lea și AS Mihai, Marele Voievod de Alba

(Urmare din pagina a 3-a)

Părerile absolvenților despre bacul la română

Réka Hanyecz:

– Să fiu sinceră bacalaureatul la română nu a fost așa de ușor. Nu am avut mult timp pentru prima parte. Acolo am primit un text despre folosirea telefoanelor la școală, nu a fost un text greu de înțeles, dar au fost întrebări al căror răspuns necesita citirea cu atenție a textului și pentru răspunsuri am fost la limită cu timpul. Pentru următorul exercițiu am putut alege dintre o scrisoare și un text argumentativ. Eu am ales scrisoarea, fiindcă mi-a plăcut tema: a trebuit să scriu o scrisoare prin care să invit un coleg la un cenaclu literar și pe care am detaliat-o cu programul evenimentului. Partea a doua a constat în producerea unui eseu în care să analizăm o operă literară. Eu am ales analiza piesei „Moartea unui artist” scrisă de Horia Lovinescu, pentru că îmi plac cum miturile românești și cele universale se îmbină în opera aceasta. În rest, totul a decurs bine, eu sper să am rezultate bune.

Antonia Jivan:

fost unul actual și pe înțelesul elevilor, având ca subiect folosirea telefoanelor mobile în timpul cursurilor. Din punctul meu de vedere, o temă destul de interesantă, care m-a pus puțin pe gânduri. Întrebările adresate pe baza textului la fel, mi s-au părut rezolvabile, nu am întâlnit obstacole majore în timpul rezolvării. Tot în cadrul primei părți am avut de ales între o argumentare și o scrisoare. Eu am ales scrisoarea, deoarece a trebuit să scriem unui coleg de-al nostru din Arad, povestindu-i și informându-l despre un cenaclu literar, care va fi organizat la noi la școală. Un subiect, la fel pe placul elevilor, deoarece ne-am putut da frâu imaginației și dezvolta tema în orice direcție am vrut. Să fiu sinceră, la a doua parte, unde am avut de ales între o analiză literară și o comparație a două poezii, am avut câteva emoții. Dar am avut o surpriză plăcută când am văzut că trebuie să scriem analiza literară despre drama lui Horia Lovinescu, „Moartea unui artist”. Eu am ales analiza literară, deoarece mi-a plăcut această dramă și la oră, când am discutat despre ea și am știut că am ce scrie. Am ieșit de la examen ușurată, dar și cu sufletul împăcat că examenul nu a fost atât de greu pe cât am crezut că va fi. Acum rămâne să vedem rezultatele...

Christopher Nagy:

– Examenul de la bacul de ieri, la limba și literatura română, a mers fără probleme, din fericire suntem deja obișnuiți cu circumstanțele speciale din cauza situației actuale și a regulilor de protecție. Suntem recunoscători profesorilor noștri pentru pregătirea prin care ne-a pus bazele pentru a depăși cu succes obstacolele. Este adevărat, sperăm la rezultate bune, dar simt că am reușit să fac față cerințelor. Tema de înțelegere a unui text a avut un subiect actual, reglementarea utilizării telefonului în școli. În partea a doua am ales lucrarea „Moartea unui artist”, această analiză mi-a fost cea mai apropiată din câte am învățat și mi-a adus noroc. Față de alte discipline, examenul de limba și literatură română de ieri a fost mai dificil pentru mine, dar am făcut totuși față. Examenul oral lipsește, nu doar pentru că ar exista o oportunitate de îmbunătățire, ci și pentru că la scris nu există niciun fel de contact personal cu profesorii noștri, lucru care ne-ar încuraja mult.

A. Becan

Apeluri ale AȚRU

Nominalizări la distincția „Pentru învățământul românesc”

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria face apel la nominalizări pe anul 2020, pentru distincția „Pentru învățământul românesc”.

Pentru comunitatea românească din Ungaria, premiile sunt deschise persoanelor care îndeplinesc o activitate profesională excepțională în cadrul educației naționalității române. Premiul se acordă acelei persoane care a prestat o activitate remarcabilă în cadrul educației de naționalitate și în interesul comunității românești.

Pot face propuneri: deputații Adunării Generale a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria; prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria; instituțiile de învățământ publice de naționalitate română din Ungaria; instituțiile publice de învățământ care predau limba română; autogovernările locale de naționalitate; persoane particulare.

Nominalizări la distincția „40 de ani de activitate în învățământul românesc din Ungaria”

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria face apel la nominalizări pe anul 2020, pentru distincția „40 de ani de activitate în învățământul românesc din Ungaria”.

Premiul se acordă acelui pedagog de naționalitate română, care a prestat o activitate remarcabilă de cel puțin 40 de ani în cadrul învățământului românesc și se bucură de stimă în cadrul comunității. Pentru anul 2020, distincția

se acordă cadrului didactic care în anul școlar 2019/2020 a împlinit 40 de ani de activitate sau se află în pragul pensionării.

Pot face propuneri: instituțiile de învățământ românesc aflate sub tutela AȚRU; deputații Adunării Generale a AȚRU.

Nominalizări la distincția „Pentru tinerii noștri” (cupă transmisibilă)

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria militează pentru păstrarea și dezvoltarea culturii și limbii române, acestea fiind o preocupare primordială. În acest scop, elevii din învățământul general și liceal al instituțiilor de naționalitate română din Ungaria sunt încurajați să-și îmbunătățească continuu abilitățile de limbă română, să își cultive utilizarea limbii române la un nivel tot mai înalt, consolidându-și astfel sentimentul de apartenență la cultura și naționalitatea română, precum și la existența limbii române vorbite. În baza celor de mai sus, Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria face apel la nominalizări pe anul 2020, pentru distincția „Pentru tinerii noștri”. Premiul se acordă acelui elev care studiază și vorbește limba română la un nivel înalt.

Premiul se acordă în două categorii: pentru școlile generale și pentru liceu.

Pot face propuneri: directorii de instituții școlare.

Pentru fiecare categorie sunt nominalizați acei elevi care excelează la limba și literatura română sau în folclor, au obținut rezultate semnificative într-o competiție internă sau au demonstrat nivelul de cunoștințe la limba română peste medie și sunt exemple de urmat pentru colegii lor.

Toate propunerile pentru cele trei apeluri se vor trimite prin poștă sau electronic până în data de **25 mai 2020**, la adresa: Oficiul AȚRU, 5700, Gyula, str. Eminescu nr. 1 sau prin email: atru@globonet.hu. Dosarele să cuprindă datele personale și descrierea activității celor nominalizați.

Rețeta lunii mai:

Dulceață de nuci verzi

Dulceața de nuci verzi este unică, atât de bună, atât de delicată, servită alături de un pahar cu apă rece e fără egal. Există chiar și o tradiție, prin satele Moldovei, unde la nuntă mirii și invitații sunt serviți cu dulceață de nuci.

Ingrediente pentru dulceața de nuci verzi:

100 bucăți nuci verzi,
700 gr zahăr,
250 ml apă,
3 linguri zeamă lămâie

Mod de preparare:

Curățăm nucile de coaja verde protejându-ne cu ajutorul unor mănuși. În timp ce le curățăm le punem direct într-un vas cu apă. După ce am terminat, scurgem apa și punem alta curată. Le lăsăm 24 de ore, timp în care le schimbăm de două-trei ori apa până ce nu va mai fi verzuie.

Punem apa și zahărul într-un vas la foc mic și lăsăm să fiarbă până se topește zahărul și capătă consistența unui sirop.

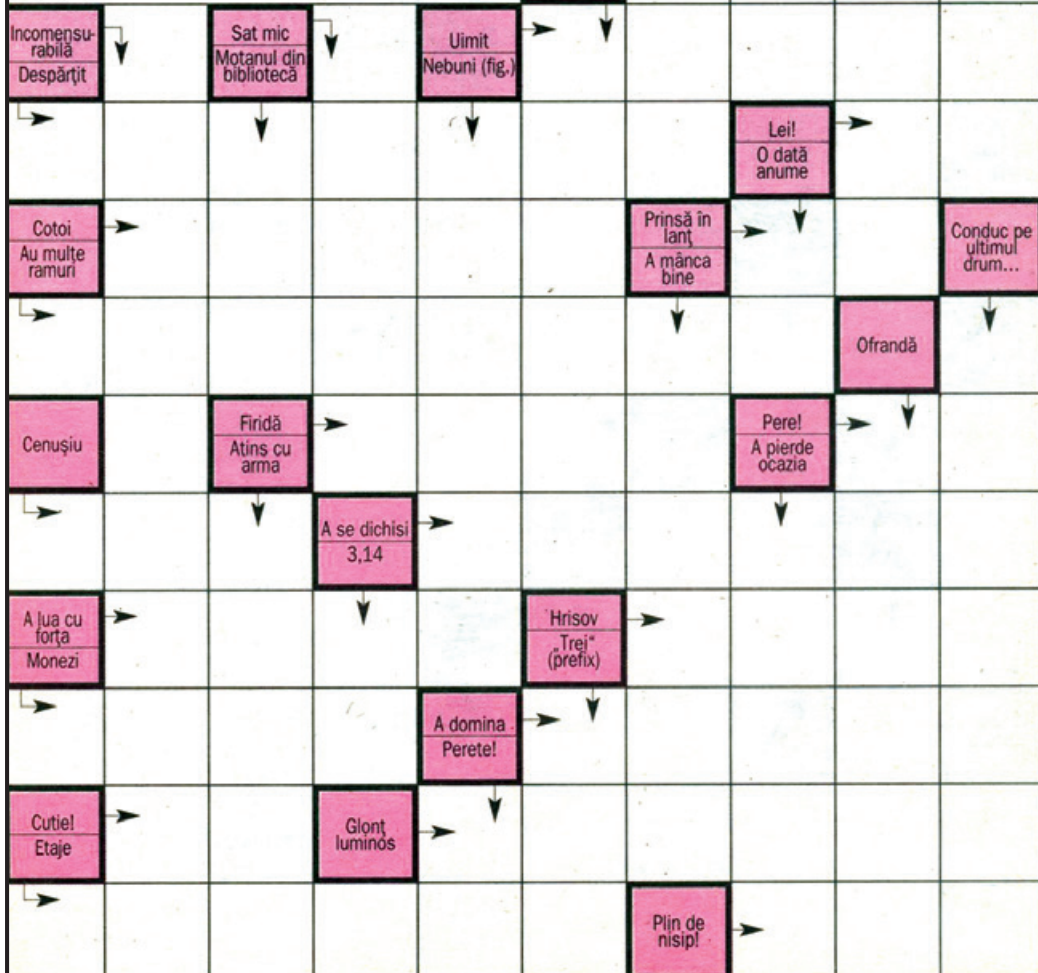
Adăugăm nucile și zeama de lămâie și le lăsăm să fiarbă.

Adunăm spuma care se formează.

Când siropul este legat având consistența mierii de albine, dulceața este gata.

Integramă

NOTITE

Glume

Încep să cred că, de la o lună la alta, anul 2020 e ca-n reclamele de la teleshopping: „Dar stați, asta nu e tot!”

Cineva a întrebat dacă coronavirusul poate fi transmis de țânțari. Hai, acum ați-le ideii, să ajungem să umblăm și cu sitele pe noi!

Două pițipoance stau de vorbă
– Vai fată, nu îmi vine să cred, ce bine se înțelege
iubi meu cu tata!
– Normal, fată, să se înțeleagă bine, doar au
fost colegi de bancă!

– Băi nene, de când cu coronavirusu ăsta, nu mai înțeleg ce au femeile, intru în depresie!

– De ce?

– Păi în ce lume trăim?! Am ajuns să-mi fie mai greu s-o conving să-și dea masca jos, decât chilotii!

Soția către soț:

- Auzi, dragă, ar trebui să renunți la alea patru beri pe care le bei zilnic, tu n-ai auzit de criză?
- Dar nu mai bine reducem bugetul pentru fardurile tale?
- Aaa nu, nici gând, alea sunt, de fapt, pentru tine, să mă vezi mai frumoasă.
- Si alea patru beri pentru ce crezi că sunt?

Un mecanic auto ajunge în cer și i se plânge
lu Sfântu Petru:
– Cum se poate să mor la 38 de ani?
– Păi noi am adunat toate orele de manoperă
de pe chitanțele eliberate de tine și reiese că
ai 90 de ani.

- Cea mai bună muncă este cea de pompier!
- De ce, mă?
- Pentru că lucrezi numai când îți arde!

Dezlegarea integralei din numărul anterior

NOTIȚE; N; D; C; S; C; SEVERITATE; SEPARATOR;
VERACITATE; MUS; PAN; B; ANCIE; RAME; IA;
MIA; OL; OF; TICSIT; ICURL; DOM; ACANA; SERA;
APATIC; R; PTIR; NA; UE; ITINERANT; EVA; OCA-
ZII; ELITA; ITE.

Dezlegarea acestei integrale o găsiți în numărul următor!

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Film

Filme românești
pe Netflix

Netflix are în prezent o selecție mai mare ca niciodată de filme românești pe care puteți să le urmăriți pe platforma de streaming. Deși Netflix a ajuns în România în 2016, i-a luat vreo trei ani să aducă pe platformă primul film românesc. Este vorba despre comedia „Ghini-onistul”, în regia lui Iura Luncașu, o producție independentă. Iată o listă cu cele mai interesante filme românești de pe Netflix.

De ce eu?

Bazat pe fapte reale, „De ce eu?” spune povestea lui Cristian Panduru, un tânăr procuror idealist care încearcă să rezolve un complicat caz de corupție în tumultuosul context social-politic din România anilor 2000. Cristian investighează cazul unui coleg procuror suspectat de luare de mită, fals și uz de fals, sustragere de documente.

Cărturan

Viața lui Cărturan, un bărbat de 60 de ani care trăiește într-o comună, este dată peste cap când află că, din cauza unei boli incurabile despre care nu știa nimic, mai are de trăit foarte puțin. Situația lui este cu atât mai complicată pentru că îl are în grijă pe nepotul său de 12 ani, pe care bărbatul îl crește singur de când acesta era foarte mic.

Poveste de dragoste

Filmul îi are în prim plan pe Sebastian și Aprilia, doi tineri care trăiesc, după cum te așteptai după titlu, o poveste de dragoste. Acțiunea se petrece în jurul sărbătorilor de iarnă, într-un oraș din Transilvania. Totuși, personajele ajung să se confrunte și cu niște probleme, pentru că nu poate fi totul așa simplu, nu?

Povestea unui pierde-vară

Petru este profesor de matematică la Politehnică și, în ciuda celor 42 de ani împliniți, duce o viață lipsită de griji. Serile lui se împart între ieșitul la bere cu băieții și vizitele la Irina, cu care este într-o relație pe care nu și-o asumă decât pe jumătate. Când Irina rămâne însărcinată, Petru este forțat să își schimbe stilul de viață și să se maturizeze în sfârșit.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

18 MAI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

19 MAI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.30: Femei celebre – Marieta Gavra 17.45: Legende de Banatului 17.55: Încheiere

20 MAI (Ștefan Crăsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

21 MAI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

22 MAI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – Istoria românilor în 100 de momente esențiale 17.25: Galeria interpretelor de muzică populară / Radio România 17.55: Încheiere

23 MAI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al celor neoprotestante 16.20: File de calendar 16.30: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Daniela Băcilă / Radio Timișoara 17.20: Portret Irina Rimes – emisiune de muzică ușoară 17.55: Încheiere

24 MAI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă ecumenică 17.00: File de calendar 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

LAPSUS, lapsu-
suri, s. n. Incapacitate momentană a cuiva de a-și aduce aminte de un lucru știut. ♦ Eroare, inadvertență comisă din neatenție de o persoană care vorbește sau scrie ceva. – Din fr., lat. **lapsus**.

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 20 mai, Duna TV, ora 7.10

miercuri, 20 mai, Duna World, ora 13.50

Chiar dacă încearcă să respecte toate recomandările autorităților, graficiana Adela Kiss din Budapesta nu se simte atât de afectată de această situație nemaîntâlnită, ba mai mult o și inspiră. Lucrează și în continuare acasă și încearcă să ajute vârstnicii din bloc, făcându-le cumpărăturile necesare. În aceste zile se dau bacalaureatele în condiții speciale. În a doua parte a programului vom vedea cum s-au descurcat absolvenții singurului liceu românesc din Ungaria, la proba în scris, la limba și literatura română.

Realizator: Tiberiu Boca

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Marius Maghiaru

E-mail: uniuneaculturala@gmail.comWebsite: www.romanul.huAutoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1

Tel./fax: (+36-66) 463-951

Președinte: Gheorghe Cozma

E-mail: atru@globonet.huWeb: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72

Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă

Website: <http://budapesta.mae.ro/>E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5

Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu

Website: <http://szeged.mae.ro>E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Director: Simona Tănăsescu

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.huWeb: www.icr.ro/budapestaInstitutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: szeged@icr.roInstitutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

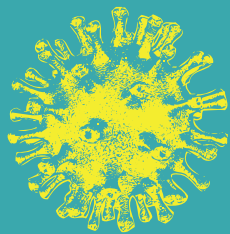
Director: dr. Maria Berényi

E-mail: romanintezet@gmail.comWeb: www.romanintezet.huCentrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreanu Vetró

E-mail: info@dokkozpontgyula.hu

Cum ne-a schimbat viața pandemia?

Ne răspund: un farmacist, un stomatolog și un medic de familie

Dr. Otilia Ardelean, farmacist la Jula:

În contextul situației generate de pandemia de coronavirus principala noastră preocupare a fost grija pentru clienții noștri, protecția lor, dar și a personalului farmaciei la care lucrez, Farmacia Centrum din Jula. Restricțiile au venit de pe o zi pe alta și a trebuit să ne mișcăm foarte repede pentru ca pacienții care ne trec pragul în aceste zile să fie în siguranță și totodată să fie și personalul farmaciei în siguranță. Așa că am izolat cu folie de protecție pultul farmaciei, deoarece nu avem posibilitatea de a servi la geam. Precum și farmaciștii sunt luptători în prima linie, împreună cu restul personalului medical, medici, asistenți medicali și de farmacie, am fost atenți la respectarea regulilor de protecție maximă, folosirea măștilor, mănușilor, a substanțelor dezinfectante și a programului de lucru fracționat, 10 minute pauză la fiecare oră lucrată pentru a dezinfecta farmacia. Am asigurat la intrarea în farmacie rezervoare de dezinfectanți pentru dezinfectarea mâinilor clienților, și la intrarea în farmacie și la ieșire. Ne-am adaptat la intervalele stabilite de guvern, de a primi în farmacie între orele 9.00–12.00 doar vârstnicii de peste 65 de ani, iar după-masă restul clienților. Pot să spun că pe noi pandemia nu ne-a prins nepregătiți, pentru că aveam un stoc destul de serios de medicamente, măști, mănuși și dezinfectanți. În primele săptămâni de restricții am lucrat foarte mult, deoarece foarte mulți oameni de toate vârstele și-au făcut stocuri de medicamente, mai ales bolnavii care au tratament permanent și-au cumpărat medicamentele pentru trei luni. Prescrierea medicamentelor a fost făcută de către medici online sau prin telefon, însă și așa s-a stat la rând, bineînțeles păstrându-se distanța și regulie de protecție cu răbdare și câte doi odată având voie să intre în farmacie. La început s-a simțit puțină panică din partea clienților, care își făceau proviziile de medicamente, dar pe parcurs aceasta a trecut, deoarece comenzile de medicamente au ajuns la timp. Am putut face rost permanent de ce a fost nevoie, așa că am reușit să rezolvăm să fie totul bine. Ca farmacist e foarte important pentru mine să ascult pacienții și să îi ajut să se vindece, mai ales în momentele acestea dificile. Consider că, împreună cu colegile mele, am reușit să facem față tuturor cerințelor. Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, sperăm să trecem cât mai repede prin această grea perioadă și doresc multă sănătate tuturor oamenilor.

primit iar un e-mail, în care ni se precizează că putem să lucrăm, dar să tratăm pacientul de parcă fiecare dintre ei ar fi infectați cu Covid-19 și să avem protecție maximă. Problema este că noi lucrăm în domeniul de sănătate de la stat și nu ni se asigură aproape nimic. Am primit în toată această perioadă în total 50 de bucăți de măști chirurgicale, care nu sunt suficiente nici pentru protecție, iar dacă eu și asistența folosim câte una la fiecare pacient înseamnă că ajung pentru o perioadă minimă de timp. Sincer, eu personal, am cumpărat pentru protecția noastră măști, mănuși și overal de protecție pentru mine și asistentă. Pacienții au fost cu multă răbdare. Au înțeles că nu se pot face intervenții și au acceptat. I-am anunțat pe 16 martie care este situația și toți au fost foarte înțelegători. Este greu și pentru ei, pentru că dintele dacă doare este foarte incomod și nu putem la infinit să-i tratăm cu antibiotice. Ne doare însă sufletul și să extragem un dinte pe care în mod normal în putem trata și salva, dar nu putem acum, pentru că legea ne ține de mână și nu avem voie, este o dilemă mare. Pacienții sunt răbdători, dar nu știu până când putem lucra în nesiguranța care există la ora actuală, când zilnic se schimbă regulile de funcționare. Foarte des anulăm programările, sunăm pacienții că azi pot veni sau nu pot veni. Lucrăm în așa fel ca între fiecare pacient lăsăm o pauză de câteva minute ca să putem dezinfecta cabinetul și steriliza instrumentele, pentru a ne schimba noi hainele și instrumentele, să putem aerisi puțin, să dezinfectăm toate locurile care se pot contamina în domeniul nostru, dar nu este suficient. Dacă virusul există, el trăiește și în aer și poate contamina în sala de așteptare unde nu putem supraveghea fiecare colțisor. De aceea este important triajul pacienților, programările sunt esențiale. Ele trebuie făcute în așa fel încât în sala de așteptare să nu fie mai mult de o persoană.

Dr. Georgeta Boar Stégermájer, medic de familie la Chitighaz

Starea de urgență ne-a schimbat munca zilnică. Au fost luate mai multe măsuri pentru a proteja pacienții și pe noi înșine, la nivel național, reguli pe care le respectăm cu strictețe. Pacienții ne caută la telefon sau prin e-mail cu problemele lor și primesc îngrijirea corespunzătoare. Dacă este necesar vin și la cabinet, dar în cele mai multe cazuri oferim consultații la distanță. Rata noastră zilnică de pacienți nu a scăzut în comparație cu „vremurile de pace”, s-a schimbat doar modul de îngrijire. Am avut și pacienți în izolare la domiciliu, care au venit din străinătate, dar au fost foarte disciplinați și au respectat regulile, nu am avut nicio problemă cu ei. Majoritatea au cerut carantină particulară pentru a-și proteja semenii și pe ei înșiși. De asemenea, primim mult sprijin din partea primăriei locale. Între pacienții mei nu am avut și nu am cunoștință să fie cineva infectat cu noul coronavirus, totuși au fost luate probe de la doi pacienți suspecti, dar aceste teste au fost negative. Situația epidemică se îmbunătățește, dar nu s-a terminat. Important este ca toată lumea să continue să urmeze regulile de protecție. Pe lângă regulile de igienă, este necesară și o dietă sănătoasă, exerciții fizice și multă mișcare, pentru a ne menține un echilibru și să fim sănătoși. Trebuie să avem răbdare pentru că încet, încet, o să treacă totul și o să putem duce din nou o viață normală. Până atunci, însă, trebuie să urmăm regulile de protecție pentru sănătatea noastră și a celor din jur.

Dr. Ileana Ruja, stomatolog la Szeghalom:

Starea de urgență a fost declarată la noi pe 16 martie, atunci am primit regulile de funcționare pentru cabinetele de stomatologie. De atunci încoace săptămânal, sau chiar zilnic, primim câte ceva nou. Pe 30 aprilie, noaptea, am primit un nou e-mail în care am fost anunțați că putem din nou să lucrăm, însă au uitat să ne anunțe că pentru a veni la cabinet pacienții au nevoie de un test negativ Covid-19 și doar atunci putem să le facem o lucrare cu aerosoli în cavitatea bucală. Dar pentru că nu ni s-a spus unde putem să luăm acest test, am rămas la „doar urgențe”. De săptămâna trecută, de luni, am putut să lucrăm bineînțeles cu toate normele de protecție și dezinfectare posibile, dar până pe 10 mai, când am

Anca Becan

**FOAIA
românească**

15 mai
2020

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: Eva Șimon. Redactor, reporter: Anca Liana Becan. Tehnoredactor: Ioan Nyisztor. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2020: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Cancelaria Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).